

Wereldkaart in twee halfronden

**Frederik de Wit,
Amsterdam, 1670-1700**

De hele wereld komt letterlijk en figuurlijk op deze wandkaart samen. De kaart laat het noordelijk en zuidelijk halfrond met de bijbehorende sterrenhemel zien. Ook Arctica en Antarctica zijn in kaart gebracht. Maar dat is niet alles.

Boven tussen de twee halfronden en de hemelkaarten zien we het kind Jezus, afgebeeld als heerser over hemel en aarde. Bovenin aan de linkerkzijde is de Lente uitgebeeld, terwijl aan de

rechterzijde de oogst in de zomer staat afgebeeld. Linksonder worden de vruchten van het land, in dit geval de wijnoogst, overvloedig genoten. Tot slot staat ook Koning Winter afgebeeld, die kijkt naar een kaal en koud landschap. In het midden, tussen de twee halfronden en de poolkaarten, zijn de continenten Europa, Azië, Amerika en Afrika in de vorm van vrouwenfiguren symbolisch weergegeven.

World map in two hemispheres

Frederik de Wit,
Amsterdam, 1670-1700

The whole world comes together in this wall chart, literally and metaphorically. It shows the eastern and western hemispheres with accompanying celestial charts. The Arctic and Antarctic also appear. But that is not all.

Above, between the two hemispheres and celestial charts, the figure of baby Jesus is portrayed as the ruler of heaven and earth. Moreover, spring is depicted on the left, while the summer harvest is shown on the right.

Below left, the fruit of the land - here it is wine - is exuberantly enjoyed. Finally, below right, winter comes in the form of a cold, empty landscape with little chance of gathering food, while King Winter looks on. In the centre, between the two hemispheres and the polar charts, the continents of Europe, Asia, America and Africa appear in symbolic female forms.

Bord van kraakporselein met twee herten en een bloeiende prunus porselein China, 1600-1625

Het bijzondere aan dit bord is dat de decoratie in wit is uitgespaard op een blauwe ondergrond. De blauwe achtergrond is rondom de contouren van de bloesems en de hertjes geschilderd, hierdoor komt de voorstelling in het wit tevoorschijn. Door het aanbrengen van enkele blauwe details komt de afbeelding vervolgens tot leven.

Kraak porcelain plate with two deer and a blossoming prunus porcelain
China, 1600-1625

What is striking about this plate is that the decoration is reserved in white on a blue background. The blue enamel is painted around the contours of the blossoms and the two deer, which renders them visible in white. The addition of a few extra blue details really brings the image to life.

Twee tabakspotten met de opschriften ASIA en RAPPÉ
De Vergulde Blompot aardewerk met tinglazuur Delft, 1795

Naast een uitgebreid bloemmotief in blauw zijn deze twee tabakspotten gedecoreerd met een gekleurde voorstelling van een kade waarop allerlei handelsgoederen staan met op de achtergrond een Oost-Indiëvaarder. Hiertussen staat Mercurius, de god van de handel, met zijn kenmerkende attributen: een gevulde beurs en de *caduceus* (koeriersstaf).

Two tobacco jars with the inscriptions ASIA and RAPPÉ
De Vergulde Blompot tin-glazed earthenware Delft, 1795

In addition to an elaborate floral motif in blue, these two tobacco jars are decorated with a colourful depiction of a quayside filled with stacks of trade goods. There is an East Indiaman in the background. Mercury, the god of trade, also features, with his characteristic attributes of a well-filled purse and his *caduceus* staff.

Bord van Japans porselein met het VOC-monogram en kraakmotieven
porselein
Japan, 1660-1690

De motieven op deze Japanse schotel zijn gebaseerd op het Chinese kraakporselein. Door burgeroorlogen in China konden de pottenbakkers niet langer aan de vraag naar porselein voldoen. Daarom bestelden Nederlanders in Japan porselein met de voor hen vertrouwde Chinese decors.

Japanese porcelain plate with the VOC monogram of the Dutch East India Company and kraak motifs
porcelain
Japan, 1660-1690

The motifs on this Japanese dish are based on Chinese kraak porcelain. Civil wars in China meant that potters were no longer able to meet the demand for porcelain. As a result, the Dutch started importing porcelain from Japan, but decorated with the familiar Chinese scenes.

Naturalia of artificialia

Door de handelscontacten met gebieden buiten Europa kwamen de Nederlanders in aanraking met de cultuur en natuur van verre oorden. Naast reguliere handelsproducten werden ook allerlei voorbeelden uit de rijke, exotische flora en fauna van Azië, Afrika en Amerika naar Nederland meegenomen.

Voorwerpen als kokosnoten of nautilusschelpen waren zo kostbaar dat ze werden voorzien van een zilveren of gouden montuur.

Dit soort gemonteerde naturalia werden het hoogst gewaardeerd door verzamelaars, omdat de kunstenaars met hun kunst de natuur wisten te overtreffen. Ook de symboliek van de voorwerpen speelde een rol. Zo konden de materialen naar de elementen water, vuur, aarde en lucht verwijzen. Hierbij stonden goud en zilver voor vuur en aarde, terwijl bloedkoraal verwees naar het lijden van Christus.

Zie: 5, 6, 7, 11, 33, 34, 35

Naturalia or artificialia

With trade networks extending well beyond Europe, the Dutch came into contact with the cultures and natural environments of many distant places. Along with the standard trade goods, they brought back samples of the abundant and exotic flora and fauna found in Asia, Africa, and the Americas.

Objects such as coconuts and nautilus shells were seen as so valuable that they were decorated with gold or silver.

These types of mounted naturalia were highly prized by collectors. Through their work, artists could improve upon and surpass nature itself. The symbolism of the objects also played an important role. The different materials referred to the elements of water, fire, earth, and air. For example, gold and silver could represent fire and earth, and blood coral could recall the suffering of Christ.

See: 5, 6, 7, 11, 33, 34, 35

5

Snuifdoosje gemaakt van een kaurischelp met zilveren beslag schelp, zilver Nederland, circa 1700

De VOC verhandelde grote hoeveelheden kaurischelpen aan de West-Indische Compagnie (WIC). Deze handelsmaatschappij gebruikte de schelpjes op de kust van West-Afrika als betaalmiddel in de goud-, ivoor- en mensenhandel.

Snuffbox made from a cowry shell with silver mounts
shell, silver
The Netherlands, circa 1700

The Dutch East India Company sold a great many cowry shells to the West India Company (WIC). These shells were then used by the WIC on the coast of West Africa. They were used as payment for gold or ivory, as well as to purchase enslaved persons.

6

Doosje van schildpad in de vorm van een boek met Djokja zilveren beslag schildpad, zilver Batavia, circa 1800

De naam Djokja of Yogya verwijst naar Yogyakarta, een stad in Indonesië waar al eeuwen lang zilver werd gesmeed. De lotusbloem waarmee dit doosje versierd is, is een karakteristiek motief voor het Djokja zilver.

Book-shaped box made from tortoise-shell with Yogya silver mounts
tortoise-shell, silver
Batavia, circa 1800

The name Yogya refers to Yogyakarta, a city in Indonesia with a silver forging tradition going back centuries. The lotus flower adorning this box is a characteristic motif for Yogya silver.

7

**Tabaksdoos van schildpad met zilveren beslag en VOC-monogram schildpad, zilver
Batavia, 1700-1720**

Het bruin met zwart gevlamde schild van zeeschildpadden werd gebruikt om meubilair en gebruiksvoorwerpen mee te verfraaien. Door de schilden in kokend water te weken, wordt het materiaal zacht en is het in allerlei vormen te buigen en te persen.

Tobacco box made from tortoise-shell with silver mounts and the VOC monogram of the Dutch East India Company
tortoise-shell, silver
Batavia, 1700-1720

The brown and black mottled shells of turtles were used in the decoration of furniture and utensils. The shells were soaked in boiling water to soften them so that they could be bent and pressed into a variety of forms.

8

**Vergulde zonnwijzer voor 51° breedte, op de achterzijde een kwadrant voor hoogtemeting
Thomas Pregell
ivoor, goud, messing
Zwickau, 1619**

Kleine zakzonnwijzers werden in de zestiende en zeventiende eeuw niet alleen gebruikt om de tijd van de dag te bepalen, maar waren ook geliefde kunst- en verzamelvoorwerpen. Sommige werden uitgevoerd in kostbare materialen als ivoor en goud.

Gold-plated sundial for 51° latitude with a quadrant on the back for measuring altitude
Thomas Pregell
ivory, gold, brass
Zwickau, 1619

In the sixteenth and seventeenth centuries, small pocket sundials were not only used to determine the time of day but were also popular as art objects. Some were made using precious materials such as ivory and gold.

Ivoren zakzonnewijzer voor 42°, 48° en 52° breedte met epacta voor Juliaanse en Gregoriaanse tijdsrekeningen
 Thomas Tucher
 ivoor, goud, messing
 Neurenberg, 1602

Met een zakzonnewijzer was het mogelijk voor een bepaalde breedtegraad de tijd van de dag te bepalen. Dit bijzonder fraaie exemplaar is uitgevoerd in ivoor. De stad Neurenberg was in de zestiende en zeventiende eeuw het centrum voor het vervaardigen van dergelijke kostbare exemplaren.

Ivory pocket sundial for 42°, 48°, and 52° latitude with epacts for the Julian and Gregorian calendars
 Thomas Tucher
 ivory, gold, brass
 Nuremberg, 1602

A pocket sundial could be used to determine the time of day at a particular latitude. This exquisite model is made of ivory. In the sixteenth and seventeenth centuries, the city of Nuremberg was the centre for manufacturing these valuable timepieces.

Kaart van Azië, met een detailkaart van de wereld
 Jan Mathijsz
 Amsterdam circa 1680

Van de zestiende tot de achttiende eeuw beschouwden Europeanen Azië als het rijkste gebied ter wereld. Men wilde naar dit continent toe voor handel en verovering. Aziatische objecten waren voor Europeanen zeer gewilde voorwerpen om te kopen en te verzamelen. Deze wandkaart is één deel uit een serie kaarten van alle continenten. Azië kon uiteraard niet ontbreken.

Map of Asia with detail map of the world
 Jan Mathijsz
 Amsterdam circa 1680

From the sixteenth to the eighteenth century, Europeans viewed Asia as the richest part of the world and the place to go for trade and conquest. There was an enormous demand in Europe for Asian objects, both to buy and to collect. This map is one of a series showing all the continents. Naturally, Asia had to be included.

11

Kokosnoot met zilverbeslag

Anoniem

Negentiende eeuw

Tot in de negentiende eeuw waren kokosnoten in Europa zeldzame objecten. Ze werden daarom regelmatig versierd, zoals deze kokosnoot met gepolijste schil en zilverbeslag. Door het aanbrengen van een zilveren montuur en voetjes, is de kokosnoot omgevormd tot een uil.

Silver mounted coconut

Anonymous

Nineteenth century

Coconuts were rarely seen in Europe until well into the nineteenth century. As exotic objects they would be turned into art. Here the husk has been polished, mounted with silver and perched on legs to form an owl.

Toasten en proosten

Tijdens officiële diners was het gebruikelijk om gelukwensen uit te spreken. Hiervoor werden speciaal gegraveerde glazen gebruikt, waarbij de afbeelding op het glas als leidraad voor de betreffende wens gold. Dit soort proostmomenten vonden zowel in de privésfeer plaats, bijvoorbeeld bij huwelijken, verlovingsen of op vriendschap in het algemeen, als in de publieke sfeer. Er werd dan bijvoorbeeld gedronken op het welvaren van het land en de handel, of op het Oranjehuis.

Zie: 12, 13, 14, 15, 16, 17, 31, 32, 65, 76

Raising a toast

During official dinners, it was customary to make a toast. Specially-engraved glasses were used for this purpose, with the picture on the glass expressing the specific good wishes for the occasion. These toasts were made at private events such as marriages, engagements, and general toasts to friendships, as well as at public events. A glass was then raised, to drink to the prosperity of the country, trading activities, or to honour the Dutch Royal family.

See: 12, 13, 14, 15, 16, 17, 31, 32, 65, 76

Kelkglas met radgravure van een bewapend koopvaardijschip

glas
Nederland, circa 1750

Gelet op het opschrift *Het Welvaaren van de Negotie op Curaçao*, werd dit glas gebruikt om te proosten op de handel in Curaçao. Dit eiland was een belangrijke handelsplaats in het Caribisch gebied.

Goblet with a wheel engraving of an armed merchant vessel
glass
The Netherlands,
circa 1750

Based on the inscription '*The Prosperity of the Trade on Curaçao*', this glass was used to raise a toast to trade in Curaçao. This island was an important trading post for the Dutch in the Caribbean.

Bokaal met een radgravure van een driemaster en het wapen van de VOC
glas
Nederland, circa 1750

Bij de radgravure wordt de voorstelling aangebracht door laagjes glas weg te slijpen met behulp van snel roterende radertjes die bedekt zijn met een laagje diamantgruis. Met deze techniek is het mogelijk om diep in reliëf te slijpen en om matte oppervlaktes weer gedeeltelijk te polijsten. Hierdoor ontstaat een prachtig spel van verschillende dieptes en matte en glanzende delen.

Goblet with a wheel engraving of a three-masted ship and the coat of arms of the VOC
glas
The Netherlands,
circa 1750

In wheel engraving, the image is created by grinding away layers of glass using rapidly rotating wheels covered with a layer of diamond grit. Through this technique it is possible to engrave the glass in relief and then partially polish areas of the matt surface. This leads to a beautiful interplay of varying depths and a mixture of matt and shiny finishes.

Bokaal met een radgravure van een Oost-Indiëvaarder en het opschrift 't Behouwe Vaare van het schip 't Loo

glas
Nederland,
1768-1790

't Loo werd in 1768 in Amsterdam gebouwd voor de kamer Amsterdam. Mogelijk is dit glas vervaardigd om te proosten op de eerste reis van deze Oost-Indiëvaarder. In totaal zou het schip zeven retouren voltooien, maar de achtste reis bleek er één te veel. In 1790 zonk 't Loo onderweg naar Indië.

Goblet with a wheel engraving of an East Indiaman and the inscription *'To the prosperity of the ship 't Loo'*

glass
The Netherlands,
1768-1790

't Loo was built in Amsterdam in 1768 for the Amsterdam chamber. The glass may well have been made to raise a toast to the first journey of this East Indiaman. The ship would complete a total of seven return journeys, but the eighth journey would prove to be one too many. *'t Loo* sank on its outward journey to the Dutch East Indies in 1790.

Bokaal met een radgravure van een Oost-Indiëvaarder en het opschrift Welvaaren van 't schip 't Huis te Byweg

Jacob Sang
glas
Amsterdam,
1760-1780

De Oost-Indiëvaarder Huis te Bijweg werd in 1760 voor de kamer Amsterdam gebouwd en zou tot 1774 vijf retouren voltooien. Onderweg naar Amsterdam liep het schip bij Kaap de Goede Hoop aan de grond. Uiteindelijk werd het pas in 1780 opgelegd.

Goblet with a wheel engraving of an East Indiaman and the inscription *'To the prosperity of the ship 't Huis te Byweg'*

Jacob Sang
glass
Amsterdam,
1760-1780

The East Indiaman *Huis te Bijweg* was built for the Amsterdam chamber in 1760 and had completed five return journeys by 1774. On its way back to Amsterdam, the ship ran aground at the Cape of Good Hope. It was not however laid up (taken out of use) until 1780.

Bokaal met een radgravure van een Oost-Indiëvaarder met op de spiegel het opschrift *Renswoude*, langs de voet *nu Oosterbeek 1761*

Jacob Sang
glas
Amsterdam, 1757-1761

Dit glas is zeer waarschijnlijk van kapitein Jan Zacharias Nauwman geweest. In 1757 heeft hij het gezag over de *Renswoude*, op de eerste reis naar Batavia. Nadat schip en kapitein in 1759 weer veilig terug zijn op Texel, krijgt Nauwman in 1761 het commando over een nieuw schip: de *Oosterbeek*. Ter gelegenheid hiervan heeft hij vermoedelijk het opschrift laten aanpassen.

Goblet with a wheel engraving of an East Indiaman with the inscription *Renswoude* on the stern and, on the foot, 'now *Oosterbeek 1761*'

Jacob Sang
glass
Amsterdam, 1757-1761

This glass likely belonged to captain Jan Zacharias Nauwman. In 1757, he captained the *Renswoude* on its first journey to Batavia. Both ship and captain returned safely to Texel in 1759. Two years later, Nauwman was assigned the command of a new ship, the *Oosterbeek*. He presumably had the inscription on this glass updated to mark the occasion.

Bokaal met een radgravure van een Oost-Indiëvaarder en het opschrift: *Welvaren van 't schip Hoger Smelten en Capt. Opmeer*

glas
Nederland,
1737-1744

Kapitein Hendrik Opmeer heeft in 1737 het commando over de *Hogersmilde* tijdens de uitreis naar Batavia, waar hij in maart 1738 aankomt. In 1739 is het schip weer terug op Texel, maar een andere kapitein voert het bevel. Opmeer blijft in Azië waar hij in 1745 overlijdt.

Goblet with a wheel engraving of an East Indiaman and the inscription '*To the prosperity of the ship Hoger Smelten and Capt. Opmeer*'

glass
The Netherlands,
1737-1744

In 1737 Captain Hendrik Opmeer was in command of the *Hogersmilde* on its outward journey to Batavia. He and his ship arrived there in March 1738. However when the ship returned to Texel the following year, it was under a different captain. Opmeer remained in Asia where he died in 1745.

Het onbekende

Door de intensieve contacten met Azië en Amerika werd de horizon van Europa ingrijpend verbreed. Er werden niet alleen handelsgoederen verscheept, er kwam ook kennis over andere volkeren naar Nederland. Deze contacten met nog onbekende culturen riepen vele vragen op. In een stroom aan etnografische studies en rijk geïllustreerde reisverslagen werd getracht deze vragen te beantwoorden. De afbeeldingen werden op hun beurt weer gebruikt voor de decoratie van kunstvoorwerpen waardoor deze informatie verder verspreid werd.

Zie: 18, 19, 20, 22, 41, 43, 63

The unknown

Due to intensive contact with Asia and the Americas, Europe greatly broadened its horizons. Trade goods were shipped, and along with them, knowledge about people around the world was brought back to the Netherlands. This contact with non-European cultures raised many questions, which a succession of ethnographic studies and richly-illustrated travel reports attempted to answer. In turn, the images were used to decorate art objects which led to ideas being distributed even further.

See: 18, 19, 20, 22, 41, 43, 63

Plaquette van Delfts aardewerk met twee Chinese figuren in een landschap
aardewerk met tinglazuur
Delft, circa 1750

De chinoserie-stijl – waarbij een object, interieur of gebouw in Chinese stijl gedecoreerd werd – bereikte in het midden van de achttiende eeuw zijn hoogtepunt en werd op alle mogelijke voorwerpen én in het interieur toegepast.

Delftware plaque with two Chinese figures in a landscape
tin-glazed earthenware
Delft,
circa 1750

Chinoiserie style – in which an object, interior, or building was decorated in a Chinese style – reached the pinnacle of its popularity in the middle of the eighteenth century. It was applied to a wide variety of objects and interiors.

Bord van Chinees porselein met twee vrouwen met een parasol, naar ontwerp van Cornelis Pronk porselein China, circa 1740

In 1734 krijgt de Amsterdamse schilder Cornelis Pronk van de VOC opdracht om een aantal ontwerpen te maken voor de decoratie van Chinees porselein. Het decor op dit bordje, ook wel ‘De Parasoldames’ genoemd, is het bekendst. Het chinoserie-ontwerp geeft Pronks ideeën over China weer. Deze werden vervolgens weer door de Chinese porseleinschilders geïnterpreteerd.

Chinese porcelain plate depicting two women with a parasol, designed by Cornelis Pronk porcelain China, circa 1740

In 1734, the Amsterdam-based painter Cornelis Pronk received a commission from the Dutch East India Company to create several designs for the decoration of Chinese porcelain. The decoration on this plate, also known as ‘The Parasol Ladies’, is the best known example. The chinoiserie design represents Pronk’s European ideas about China, which were in turn reinterpreted by the Chinese porcelain painters.

Fopkan van Delfts aardewerk met ‘zotjes’, spelende Chinese jongetjes aardewerk met tinglazuur Delft, circa 1725

Dit decor is afgeleid van Chinees porselein uit de Kangxi-periode (1662-1722). Afbeeldingen van spelende jongens worden binnen de Chinese symboliek beschouwd als een teken van voorspoed. Ze spreken de wens uit voor het krijgen van vele zonen om zo de familienaam voort te kunnen zetten.

Delftware puzzle jug with Chinese boys playing tin-glazed earthenware Delft, circa 1725

This decoration is based on Chinese porcelain from the Kangxi period (1662-1722). Images of boys playing are regarded as a sign of prosperity in Chinese symbolism. They express the desire to have many sons, in order to carry on the family name.

Zilveren geschenkzwaard, in het lemmet is het VOC-monogram gegraveerd
zilver
Batavia, 1771

Geschenkzwaarden als deze werden in opdracht door lokale zilversmeden in Batavia gemaakt. De VOC schonk dergelijke sabels vaak aan plaatselijke, loyale bestuursambtenaren, waarbij in de kling het monogram van de VOC met jaartal werd gegraveerd.

Silver ceremonial sword with the VOC monogram of the Dutch East India Company engraved on the blade
silver
Batavia, 1771

Ceremonial swords like these were made on commission by local silversmiths in Batavia. The Dutch East India Company often gave these sabres to loyal local government officials, with the company's monogram and the year engraved onto the blade.

Prent van Hollanders aan de maaltijd op Deshima
Anoniem
1825-1850

Op deze prent zitten de Hollanders aan de maaltijd en worden ze bediend door Indisch personeel. Links zien we de Nederlandse vlag. De Japanners verbaasden zich over de merkwaardige gerechten en vreemde manier van eten aan een tafel.

Print showing Dutchmen at a meal on Deshima
Anonymous
1825-1850

In this print a group of Dutchmen are shown seated round a table served by East Indian servants, while a Dutch flag flies to the left. The Japanese were fascinated by the unusual dishes and the unfamiliar table manners of the Dutch.

**Naaukeurige
Versameling der
gedenk-waardigste
zee en landreysen na
Oost- en West-Indiën,
mitsgaders andere
gewesten
Pieter van der Aa
Leiden, 1706-1707**

**Aan het begin van de
achttiende eeuw neemt
de nieuwsgierigheid naar
en de behoefte aan kennis
over de wereld verder toe.
In deze tijd verschijnen er
in alle Europese landen
grote compilatiewerken
van Europese reis- en
landbeschrijvingen uit
voorgaande periodes en
uit recente tijden.**

**Naaukeurige
Versameling der
gedenk-waardigste
zee en landreysen na
Oost- en West-Indiën,
mitsgaders andere
gewesten
Pieter van der Aa
Leiden, 1706-1707**

**In the early eighteenth
century, there is a growing
thirst for knowledge and
curiosity about the world.
During this period, large
collections of European
travel accounts and
country descriptions,
such as this one, are
published. These inclu-
ded reports from both
early and recent voyages.**

**‘Kraaikop’ van
kraakporselein met
een vogel op een rots
porselein
China, 1600-1625**

**Kommetjes van dit type
werden op zeer grote
schaal geproduceerd
en naar Nederland
geëxporteerd. Aangezien
deze massaproducten
aan de binnenzijde
meestal gedecoreerd zijn
met een kraai of ekster
op een rots hebben ze
de naam ‘kraaikoppen’
gekregen.**

**Kraak porcelain cup
(crow cup) with a bird
on a rock
porcelain
China, 1600-1625**

**These types of cups
were produced on a mass
scale and exported to
the Netherlands. These
mass-produced products
were given the name
‘kraaikoppen’ (crow cups)
as they were usually
decorated on the inside
with a crow or magpie on
top of a rock.**

25

**‘Kraaikop’ van kraakporselein met bloeiende planten, vliegende vogels en een vogel op een rots porselein
China, 1600-1625**

De buitenwand van dit kommetje is beschilderd met bloeiende planten, waaronder bamboe en chrysanten, en vliegende vogels.

Kraak porcelain cup (crow cup) with flowering plants, flying birds, and a bird on a rock
porcelain
China, 1600-1625

The outside of this cup is painted with flowering plants, including bamboo and chrysanthemums, and birds in flight.

26

**‘Klapmuts’ (kom) van kraakporselein met twee herten bij een pijnboom porselein
China, 1600-1625**

Dit soort kommen worden in Nederland ook wel ‘klapmutsen’ genoemd, omdat de uitstaande rand van de kom doet denken aan de flappen van een vrouwenmutsje. Op de bodem van de kom is een decor geschilderd dat ‘vogel op de rots’ wordt genoemd. De wand is opgedeeld in vier vakken, beschilderd met een bloemtak of een Chinees gelukssymbool.

Kraak porcelain bowl (klapmuts) with two deer next to a pine tree
porcelain
China, 1600-1625

These types of bowls are also called ‘klapmutsen’ (bonnets) in the Netherlands as the turned-out rim of the bowl brings to mind the flaps of a lady’s bonnet. The bottom of the bowl features a painted image that is known as the ‘bird on the rock’. The side of the bowl is divided into four segments, each painted with a flower sprig or a Chinese symbol for good luck.

27

**Begin ende voortgangh
van de Vereenighde
Nederlantsche
Geoctroyeerde Oost-
Indische Compagnie
Isaac Commelin
Amsterdam, 1645**

In september 1598 bereikte de tweede Nederlandse tocht naar Azië, de 'Tweede Schipvaart', het eiland Mauritius. Hier werden reparaties uitgevoerd en nieuw proviand ingenomen. Op het eiland kwamen onbekende, grote loopvogels voor. Deze werden walgvogels genoemd omdat ze te taai waren om te eten.

Tegenwoordig kennen we ze als de dodo. Aangezien de dieren niet schuw waren, konden ze zeer makkelijk gevangen worden. Hierdoor was tegen het midden van de zeventiende eeuw de dodo uitgestorven. Op deze prent, voor het eerst uitgeven in 1601, is links een dodo te zien. Dit is de oudste afbeelding van deze vogel.

**Begin ende voortgangh
van de Vereenighde
Nederlantsche
Geoctroyeerde Oost-
Indische Compagnie
Isaac Commelin
Amsterdam, 1645**

In September 1598, the second Dutch voyage to Asia reached the island of Mauritius. Repairs were carried out and new supplies were taken on board. Large, unfamiliar flightless birds were spotted on the island. These were called 'walgvogels' (literally: disgusting birds) as they were too tough to eat. We now know them as dodos.

Since these creatures were not shy, they were very easy to catch. As a result, the dodo became extinct by the middle of the seventeenth century. In this print, which was first published in 1601, a dodo can be seen on the left. This is the oldest known image of this bird.

Herdenkingsbord voor Harmannus Laurents Discher

porselein
China, 1749

Dit bord is beschilderd ter herinnering aan Harmannus Laurents Discher die 'Hoofd van de Comissarissen en prauwvoerders' te Batavia was. Het was in Batavia zeer gebruikelijk om zilveren gedenkschalen uit te reiken ter gedachtenis aan een overledene. Wellicht had de familie Discher niet genoeg geld voor zilveren exemplaren en lieten ze daarom porseleinen borden vervaardigen.

Commemorative
plate for Harmannus
Laurentis Discher

porcelain
China, 1749

This plate has been painted in remembrance of Harmannus Laurents Discher who was the 'Head of the commissioners and proa skippers' in Batavia. It was customary there to issue silver commemorative plates in memory of a deceased person. The Discher family may not have had enough money for silver, and so had porcelain plates made.

Schoteltje met het wapen van Jacob Ariesz Arkenbout

porselein
China, 1792

Dit schoteltje heeft ooit deel uitgemaakt van een theeservies. Op de achterkant zijn een wapenschild, het monogram *JAB* en het jaartal 1792 geschilderd. Hieruit is af te leiden dat dit servies ooit is gemaakt voor Jacob Ariesz Arkenbout, een VOC-kapitein die in 1792 met de *Rozenburg* in Guangzhou (toen bekend als Kanton) aankwam.

Saucer with the coat of
arms of Jacob Ariesz
Arkenbout

porcelain
China, 1792

This saucer was once part of a tea set. A coat of arms, the monogram *JAB*, and the year 1792, are all painted on the back. This indicates that the tea set was once made for Jacob Ariesz Arkenbout, a captain of the Dutch East India Company who arrived in Guangzhou, (then known as Canton) with the *Rozenburg* in 1792.

30

Indonesische kris met ijzeren kling en houten schede, gedateerd VOC 1777
ijzer, hout
Java, 1777

In Indonesië wordt de kris beschouwd als een belangrijk erfstuk (*poesaka*), dat de kracht van voorgaande generaties in zich verzamelt. Deze verzamelde krachten geven het wapen een magische lading. Over het algemeen waren verzamelaars bekend met de toegedichte magische krachten en respecteerden zij deze ook.

Indonesian kris with iron blade and wooden sheath, dated VOC 1777
iron, wood
Java, 1777

In Indonesia, the kris is considered to be an important heirloom (*poesaka*), that accumulates the power of previous generations. This gives the weapon magical powers. In general, collectors were familiar with the magical powers attributed to these weapons and they treated the objects accordingly.

31

Kelkglas met een diamantgravure van twee driemasters en het opschrift *De Nobele Zeevaart*
Jan Stam
glas
Zaandam, circa 1750

De techniek van de diamantgravure kwam tot grote bloei in de Nederlanden in de tweede helft van zeventiende eeuw. Met een diamantstift werden lijntjes en arceringen in het glasoppervlak gekrast, waarmee naturalistische afbeeldingen werden opgebouwd. Het schip op dit glas lijkt elk moment weg te kunnen zeilen.

Goblet with a diamond-point engraving of two three-masted ships and the inscription '*The Noble Shipping*'
Jan Stam
glass
Zaandam, circa 1750

The technique of diamond-point engraving flourished in the Netherlands in the second half of the seventeenth century. A diamond-tipped stylus was used to etch lines and hatching into the glass surface, to build up naturalistic images. The ship on this glass looks as though it could sail away at any moment.

Kelkglas met een radgravure ter ere van de handel en het opschrift 't Welvaere van de Negotie

glas
Nederland,
1725-1750

Dit prachtige glas is gegraveerd met een voorstelling van een Hollandse kade met pakhuizen en handelsgoederen. Een fluitschip ligt klaar om te worden ingeladen, op het schip is het een drukte van belang. Op de achtergrond zijn bergen en twee *sampans* (Aziatische scheepjes) te zien die een Chinees landschap suggereren.

Goblet with a wheel engraving in honour of trade, with the inscription '*The Prosperity of the Trade*'

glass
The Netherlands,
1725-1750

This beautiful glass is engraved with a scene of a Dutch quayside, containing warehouses and trade goods. A fluyt is ready to be loaded and there is a hive of activity on the ship. Mountains and the two *sampans* (Asian boats) in the background suggest that this is a Chinese landscape.

Tabaksdoos gemaakt van twee helften van een gepolijste kokosnoot met zilveren montuur

kokosnoot, zilver
Nederland/Duitsland,
1680

De tabaksdoos is gedecoreerd met twee voorstellingen uit de Griekse mythologie. Aan een kant is de Griekse held Heracles afgebeeld terwijl hij het Arcadische hert vangt. Aan de andere kant zien we Heracles in gevecht met de centaur Eurytion, die met een ex-geliefde van de held zou trouwen. Op hun trouwdag verschijnt Heracles onverwacht op het toneel: hij doodt de bruidegom en schaakt de bruid.

Tobacco box made from two halves of a polished coconut with silver mounts

coconut, silver
The Netherlands/Germany,
1680

This tobacco box is decorated with two depictions from Greek mythology. On one side, the Greek hero Heracles is depicted capturing the Arcadian deer. On the other side, we see Heracles battling the centaur Eurytion, who was due to marry one of his former lovers. On their wedding day, Heracles makes an unexpected appearance, kills the groom, and runs off with the bride.

Kokosnoot met zilveren montuur en drie voorstellingen uit de Griekse mythologie: het oordeel van Paris, de doos van Pandora en Artemis en haar metgezellen
kokosnoot, zilver
Nederland/Duitsland, 1780-1820

In de zeventiende eeuw waren kokosnoten zeer zeldzaam en dus kostbaar. Om deze bijzonderheid te benadrukken werden de kokosnoten voorzien van een zilveren of gouden montuur. De schil werd gepolijst en hierin werden mythologische, historische of Bijbelse voorstellingen gegraveerd of uitgesneden.

Coconut with silver mounts and three depictions from Greek mythology: the judgement of Paris, Pandora's box, and Artemis and her companions
coconut, silver
The Netherlands/Germany, 1780-1820

In the seventeenth century, coconuts were rare and therefore very valuable. To emphasize their uniqueness, coconuts were decorated with silver or golden mounts. The shell was polished, and mythological, historical, or biblical scenes were engraved or carved into it.

Nautilusbeker op zilveren voet, de stam in de vorm van Neptunus, het montuur gegraveerd met bladranken
Matthäus Bauer (I)
nautiluschelp, zilver
Augsburg, 1681-1700

De kelk van deze beker wordt gevormd door het huis van de nautilus, een aan de inktvis verwant weekdier. Nautiluschelpen zijn afkomstig uit de wateren rondom Ambon (Molukken) en werden door de VOC geïmporteerd. Nadat de buitenste lagen van de schelp zijn verwijderd, wordt de binnenste parelmoeren laag zichtbaar. Deze werd vaak versierd met gegraveerde en uitgesneden afbeeldingen.

Nautilus cup on a silver base, with its stem in the shape of Neptune and its mount engraved with leafy tendrils
Matthäus Bauer (I)
nautilus shell, silver
Augsburg, 1681-1700

The bowl of this cup is made from the shell of the nautilus, a mollusc that is related to the squid. Nautilus shells come from the waters around Ambon (one of the Maluku islands) and were imported by the Dutch East India Company. Once the outer layers of the shell have been removed, the mother of pearl on the inside becomes visible. This layer was often decorated with engraved or carved images.

Tabaksdoos met een proostende man en vrouw, een driemaster en een koetsje, daaronder een vierregelig versje verguld messing, parelmoer Nederland, 1753

Deze tabaksdoos maakt de persoonlijke geschiedenis van een VOC-opvarende tastbaar. Uit het versje blijkt dat het om een schuldenaar gaat die dienst neemt bij de VOC om zijn schulden af te kunnen betalen. Gezien de toon lijkt het hier eerder om een vrolijke losbol te gaan die weer geld nodig heeft om plezier te kunnen maken, dan iemand die door zaken diep in de financiële problemen is gekomen...

Tobacco box with a man and woman raising glasses, a three-masted ship, and a coach, with a four-line verse underneath

gilt brass, mother of pearl
The Netherlands, 1753

This tobacco box brings the personal history of a sailor on board a Dutch East Indiaman into view. We can see from the verse that he took to the sea with the Dutch East India Company in order to pay off his debts. Given its tone, the owner seems to have been a happy-go-lucky soul who needed money for his pursuit of pleasure, rather than someone impoverished by bad business decisions...

**Zilveren tabaksdoos met opengewerkt deksel van Chinees ivoor
Evert Bot
zilver, ivoor
Amsterdam, 1749**

Deze tabaksdoos is in Amsterdam gemaakt, het ivoren deksel waarschijnlijk in China. Het opengewerkte ivoor is versierd met bloemtakken en bladeren. In het midden zit een klein, rond dekseltje waarachter een erotische voorstelling verstopt is.

Silver tobacco box with openwork lid made from Chinese ivory
Evert Bot
silver, ivory
Amsterdam, 1749

This tobacco box was made in Amsterdam, and its ivory lid most likely in China. The openwork ivory is adorned with flower sprigs and leaves. In the middle is a small round lid which conceals an erotic image.

**Het gezantschap der
Neêrlandtsche Oost-
Indische Compagnie
aan den grooten
Tartarischen Cham,
den tegenwoordigen
Keizer van China**

Joan Nieuhof
Amsterdam, 1665

Joan Nieuhof reisde in de jaren 1655-1657 mee met het eerste Nederlandse gezantschap naar de Chinese keizer. Hij had als taak om alle dorpen, steden, rivieren, paleizen en andere merkwaardige gebouwen die men onderweg tegenkwam af te beelden en te beschrijven. De afbeeldingen uit zijn boek werden gebruikt voor de decoratie van kunstvoorwerpen zoals keramiek, meubels en wandtapijten.

**Het gezantschap der
Neêrlandtsche Oost-
Indische Compagnie
aan den grooten
Tartarischen Cham,
den tegenwoordigen
Keizer van China**

Joan Nieuhof
Amsterdam, 1665

From 1655 to 1657, Joan Nieuhof travelled with the first Dutch delegation to the Chinese emperor. His task was to capture in words and images all the villages, towns, rivers, palaces, and other remarkable buildings they encountered during their journey. The pictures from his book were frequently used to decorate art objects, such as ceramics, furniture, and tapestries.

**Begin ende voortgangh
van de Vereenighde
Nederlantsche
Geoctroyeerde Oost-
Indische Compagnie
samengesteld door
Isaac Commelin
Amsterdam, 1646**

Vanaf het midden van de zeventiende eeuw verschijnen de eerste gebundelde verzamelingen reisverslagen. Zoals deze door Commelin samengestelde serie van dertig reisverslagen over de geschiedenis van de VOC, geïllustreerd met circa 230

afbeeldingen en kaarten. Op de titelpagina is de Verenigde Oost-Indische Compagnie als een vrouw op haar troon weergegeven. Handelaren en kooplieden leggen hun goederen aan haar voeten, terwijl Vrouwe VOC rijkdommen over hen uit strooit.

Begin ende voortgangh
van de Vereenighde
Nederlantsche
Geoctroyeerde Oost-
Indische Compagnie
compiled by
Isaac Commelin
Amsterdam, 1646

Compilations of travel
accounts were published
on a large scale from the
middle of the seventeenth
century onwards. One
example is this series
of thirty travel reports
compiled by Commelin on
the history of the Dutch
East India Company. It is

illustrated with around
230 maps and pictures.
The title page depicts the
Dutch East India Company
as a woman, sitting on
her throne. Traders and
merchants lay their
merchandise at her feet,
while Lady VOC showers
them with riches.

**Penning op het eerste
eeuwfeest van de
oprichting van de
Verenigde Oost-
Indische Compagnie**
Reynier Arondeaux
zilver
Amsterdam, 1702

**In deze allegorische
voorstelling is de Compag-
nie weergegeven als een
zittende vrouw, gekroond
met de scheepskroon. In
haar ene hand heeft ze
het wapen van Batavia
en in haar andere een
octrooibrief. Aan haar
voeten ligt een hoorn
des overvloeds. Ofwel:
de VOC is de bestuurder
van Indië en alle rijk-
dommen van dit gebied
horen haar toe.**

Medal for the first
centenary of the
foundation of the Dutch
East India Company
Reynier Arondeaux
silver
Amsterdam, 1702

In this allegorical
representation, the Dutch
East India Company is
depicted as a seated
woman, wearing the naval
crown. In one hand she
holds the coat of arms of
Batavia and in the other
a letters patent. At her
feet is a horn of plenty.
In no uncertain terms,
the Dutch East India
Company is shown as the
administrator of the East
Indies, with all the riches
of this region belonging
to her.

Twee tabakspotten met een pijprokende Zuid-Amerikaan met verentooi en tabaksplanten

De Vergulde Blompot aardewerk met tinglazuur Delft, 1750-1775

Het stereotype beeld van een pijprokende Zuid-Amerikaan, met een verentooi en gekleed in een rokje van tabaksbladeren, werd al vanaf het midden van de achttiende eeuw commercieel gerelateerd aan het gebruik van tabak en snuif. Deze afbeelding werd gebruikt als een verwijzing naar de herkomst van de tabak.

Two tobacco jars with a pipe-smoking South American wearing a feather headdress and tobacco plants

De Vergulde Blompot tin-glazed earthenware Delft, 1750-1775

The stereotypical image of a pipe-smoking South American, wearing a feather headdress and a skirt made from tobacco leaves, was linked commercially to the consumption of tobacco and snuff as early as the mid-eighteenth century. This image was used to reference tobacco's American origins.

Messing armillairsfeer Brass armillary sphere

**Zacharias Bucha
messing
Aken, 1633**

Zacharias Bucha
brass
Aachen, 1633

Een armillair is een open hemelglobe waarbij het bolletje in het midden de aarde weergeeft. De ringen stellen de diverse hemelcirkels voor zoals de hemelequator, de dierenriem en een aantal meridianen. Het zijn ook objecten die symbool staan voor het gehele universum.

An armillary sphere is an open celestial globe with a small sphere in the centre to represent the Earth. The rings stand for the various circles of the heavens: the celestial equator, the ecliptic ring (with the signs of the zodiac), and a number of meridians. Objects such as this also symbolize the universe as a whole.

De nieuwe en onbekende wereld; of, Beschrijving van America en 't Zuidland...

**Arnoldus Montanus
Amsterdam, 1671**

In zeventiende-eeuwse reisverslagen werden afbeeldingen opgenomen van de verschillende inwoners van de landen die werden bezocht. De illustraties van Zuid-Amerikanen werden onder meer gebruikt om tabakspotten mee te decoreren.

De nieuwe en onbekende wereld; of, Beschrijving van America en 't Zuidland...

**Arnoldus Montanus
Amsterdam, 1671**

Seventeenth-century travel reports included depictions of the inhabitants of the various countries that were visited. The illustrations of South Americans were often used to decorate tobacco jars.

**Kom van kraakporselein met een spinnende dame en Europese landschapjes porselein
China, 1635-1650**

Deze kom is met zowel westerse als Chinese motieven beschilderd. In het midden zien we een interieur met een spinnende Chinese vrouw. De wand is beschilderd met westerse landschapjes, waarin Chinese figuren staan. Ook de tulpmotieven zijn ontleend aan Europese voorbeelden.

**Kraak porcelain bowl with a spinning lady and European landscapes
porcelain
China, 1635-1650**

This bowl is painted with both Western and Chinese motifs. In the middle, we see an interior with a spinning Chinese woman. Around the sides are various landscapes featuring Western houses and churches, alongside Chinese figures. The tulip motifs are also based on European examples.

**Noord en Oost
Tartarije, ofte, Bondig
ontwerp van eenige
dier landen en volken
Nicolaas Witsen
Amsterdam, 1705**

**Zeventiende-eeuwse
verzamelaars, zoals
de Amsterdamse
burgemeester Nicolaas
Witsen (1641-1717),
brachten allerlei objecten
en afbeeldingen bijeen
om zo een beeld te
krijgen van de wereld
buiten hun directe
gezichtsveld. In Witsens
verzameling bevond zich
dit bronzen beeldje van
de hindoeïstische god
Ganesha. Hij liet hiervan
tekeningen maken en
drukte ze af in zijn grote
overzichtswerk over Azië.**

**Noord en Oost
Tartarije, ofte, Bondig
ontwerp van eenige
dier landen en volken
Nicolaas Witsen
Amsterdam, 1705**

**Seventeenth-century
collectors, such as the
Mayor of Amsterdam
Nicolaas Witsen (1641-
1717), brought together
all sorts of objects and
pictures, in order to form
an impression of the world
beyond their immediate
surroundings. Witsen's
collection included this
bronze statuette of the
Hindu god Ganesha. He
had drawings made of it
and printed them in his
comprehensive work on
Asia.**

**Historia naturalis
Brasiliae, auspicio et
beneficio illustriss
Willem Piso en Georg
Markgraf
Leiden, 1648**

**Willem Piso en Georg
Markgraf waren twee
wetenschappers die in
het gevolg van Johan
Maurits van Nassau-
Siegen naar Brazilië
kwamen. Markgraf
heeft van 1638 tot zijn
overlijden in 1644 veel
botanisch onderzoek
verricht. In 1648 is
zijn onderzoek, samen
met het werk van Piso,
gepubliceerd.**

**Historia naturalis
Brasiliae, auspicio et
beneficio illustriss
Willem Piso and Georg
Markgraf
Leiden, 1648**

**Willem Piso and Georg
Markgraf were two
scientists who came to
Brazil in the entourage
of Johan Maurits, Prince
of Nassau-Siegen.
Markgraf performed a
significant amount of
botanical research from
1638 until his death
in 1644. His research
was published in 1648,
together with Piso's
work.**

47

Twee tabakspotten met een pijprokende Zuid-Amerikaan, tabaksplanten en handelsgoederen

De Drie Klokken aardewerk met tinglazuur Delft, 1750-1790

Als bij het Droste-effect is op deze tabakspotten een tabakspot geschilderd. Op de ene pot staat het opschrift *B. RAPPEE* en op de andere *BERGAMOT*. De opschriften verwijzen naar de soort tabak die erin bewaard werd. Rappee is een donkere soort snuiftabak die zeer populair was in Nederland tussen 1740 en 1900. De letter *B.* duidt op de herkomst van de tabak: Brazilië.

Two tobacco jars featuring a pipe-smoking South American, tobacco plants, and merchandise

De Drie Klokken tin-glazed earthenware Delft, 1750-1790

As in the Droste effect, a smaller tobacco jar has been painted onto these tobacco jars. One jar bears the inscription *B. RAPPEE* and the other *BERGAMOT*. These inscriptions refer to the type of tobacco that was kept in them. Rappee refers to a dark type of snuff tobacco that was very popular in the Netherlands between 1740 and 1900. The letter *B* refers to the tobacco's origin: Brazil.

Chinees kraak porselein

Aan het begin van de zeventiende eeuw raakte Nederland in de ban van Chinees porselein. De prachtige, helderblauwe beschilderingen van onbekende werelden en het verfijnde, zeer dunne materiaal spraken enorm tot de verbeelding. Deze rage opende een nieuwe, lucratieve markt voor de VOC. Dit zogenoemde kraakporselein, dat speciaal voor de export werd gemaakt, werd met duizenden stuks tegelijkertijd naar Nederland verscheept. De naam zou verwijzen naar de Portugese schepen die dergelijk porselein voor het eerst vervoerden: de *carraca*.

Zie: 24, 25, 26, 44, 48, 49, 78

Chinese kraak porcelain

At the beginning of the seventeenth century, the Netherlands became fascinated by Chinese porcelain. The beautiful bright blue paintings of unknown worlds and the exquisite ultra-thin material, greatly appealed to the imagination. Its popularity opened up a new and lucrative market for the Dutch East India Company. This so-called kraak porcelain, which was made especially for export, was shipped to the Netherlands in quantities of thousands at a time. The name is said to refer to the *carraca*, the first Portuguese ships to transport this type of porcelain.

See: 24, 25, 26, 44, 48, 49, 78

**Fles van kraakporselein met bloeiende planten porselein
China, 1600-1650**

Deze fles is versierd met de voor kraakporselein kenmerkende decoratie in vakken. Afwisselend zijn de vakken beschilderd met bloeiende planten op een rots of met één van de acht boeddhistische gelukssymbolen.

Kraak porcelain bottle with flowering plants
porcelain
China, 1600-1650

This bottle is adorned with decorative elements in segments that are characteristic of kraak porcelain. The segments are painted alternately with flowering plants on a rock or with one of the eight Buddhist symbols of good luck.

**Fles van kraakporselein met galopperende paarden en bloeiende planten porselein
China, 1600-1650**

Naast borden, kommen en schotels komen ook dit soort flessen geregeld voor in de porselein bestellingen van de VOC. Flessen met dezelfde decoratie zijn ook opgedoken in het zogenoemde Hatcher wrak, een Chinese jonk die in 1743 volgeladen met Chinees porselein is gezonken.

Kraak porcelain bottle with galloping horses and flowering plants
porcelain
China, 1600-1650

In addition to plates, bowls, and dishes, these types of bottles were also a regular inclusion in the porcelain orders of the Dutch East India Company. Bottles with the same decoration were found in the Hatcher wreck, a Chinese junk ship that sank in 1743, fully loaded with Chinese porcelain.

Gezicht op de rede van Guangzhou (Kanton) met de Amerikaanse, Britse en Nederlandse vestigingen

olieverf op doek
China, 1825-1850

In de achttiende en negentiende eeuw produceerden Chinese kunstenaars zogenoemde exportschilderijen. Deze kunstwerken waren specifiek bedoeld voor Nederlandse klanten – zoals handelaren, kapiteins en bemanning – die een souvenir wilden als herinnering aan hun tijd in de Oost. Op de schilderijen zijn voornamelijk havens en redes afgebeeld, vaak met het eigen schip prominent op de voorgrond.

View of the roadstead of Guangzhou (Canton) with the American, British, and Dutch settlements

oil on canvas
China, 1825-1850

In the eighteenth and nineteenth centuries, Chinese artists produced paintings especially for export. These works of art were specifically intended for Dutch customers – such as traders, captains, and crew – who wanted a souvenir as a memento of their time in the East. The paintings mainly show harbours and roadsteads, often with the customer's own ship featured prominently in the foreground.

‘Hong bowl’ van Chinees porselein met de factorijen te Guangzhou (Kanton) porselein
China, circa 1770

Langs het havenfront van de Parelrivier waren dertien *hongs* – gebouwen uitgevoerd in Europese stijl en gereserveerd voor buitenlandse handelaren – gevestigd. Vanuit deze factorijen dreven de westerlingen handel met de Chinese kooplieden. Deze grote en zeer kostbare kommen waren geliefde souvenirs.

‘Hong bowl’ made of Chinese porcelain depicting the factories in Guangzhou (Canton) porcelain
China, circa 1770

Thirteen *hongs* – European-style buildings reserved for foreign traders – were established along the harbour front of the Pearl River. From these trading posts, westerners engaged in trade with Chinese merchants. These large, expensive bowls were popular souvenirs.

De beschrijving van Japan; benevens eene beschrijving van Siam; uyt het oorspronkelijk Hoogduytsch handschrift

**Engelbert Kaempfer
Den Haag, 1729**

Eenmaal per jaar maakten de Nederlanders vanuit Deshima, in het zuiden van Japan, een reis naar de hoofdstad Edo (nu Tokyo) om eer te bewijzen aan de *shōgun*. De hofreis en de ceremonie tegenover de *shōgun* werden door andere Europeanen gezien als een diepe knieval van de Nederlanders ter wille van financieel gewin.

De beschrijving van Japan; benevens eene beschrijving van Siam; uyt het oorspronkelijk Hoogduytsch handschrift

Engelbert Kaempfer
The Hague, 1729

Once a year, the Dutch travelled from Dejima, in the south of Japan, to the capital Edo (now Tokyo) to pay their respects to the *shōgun*. This state visit and the ceremony with which they treated the *shōgun*, were regarded by other Europeans as nothing more than a great gesture of deference by the Dutch, for the purpose of financial gain.

**Hortus Malabaricus
Hendrik Adriaan van Rhede tot Draakestein
Amsterdam, 1686-1703**

Beschrijvingen van de flora van Azië werden opgesteld door onderzoekers met een persoonlijke belangstelling voor dit onderwerp. De VOC had geen enkele interesse in dergelijke wetenschappelijk uitgaves. In dit twaalfdelige werk heeft Van Rhede tot Draakestein 720 planten beschreven. Voor het samenstellen van dit werk maakte hij ruimschoots gebruik van lokale kennis. De plantnamen zijn dan ook vermeld in vier talen: Latijn, Arabisch, Sanskriet en Malayalam.

Hortus Malabaricus
Hendrik Adriaan van Rhede tot Draakestein
Amsterdam, 1686-1703

Accounts of the flora found in Asia were written by researchers with a personal interest in the topic. The Dutch East India Company had no interest at all in these types of scientific publications. This twelve-volume work contains descriptions of 720 plants, for which Van Rhede tot Draakestein drew extensively on local knowledge. The plant names are therefore given in four languages: Latin, Arabic, Sanskrit, and Malayalam.

**Kistje van djatihout
teakhout
circa 1720**

Kistje gemaakt van djatihout, ofwel teakhout. Het deksel is gemerkt en gedateerd: VOC C 1720. De tweede C staat voor Kaap (Cabo) de Goede Hoop.

Box made from teak
teak
circa 1720

This teak box is marked and dated on the lid: *VOC C 1720*. The second C stands for the Cape of Good Hope.

**Naaukeurige
Versameling der
gedenk-waardigste
zee en landreysen na
Oost- en West-Indiën,
mitsgaders andere
gewesten
Pieter van der Aa
Leiden, 1706-1707**

Aan het begin van de achttiende eeuw neemt de nieuwsgierigheid naar en de behoefte aan kennis over de wereld verder toe. In deze tijd verschijnen er in alle Europese landen grote compilatiewerken van de Europese reis- en landbeschrijvingen uit de voorgaande periodes en uit recente tijden.

Naaukeurige
Versameling der
gedenk-waardigste
zee en landreysen na
Oost- en West-Indiën,
mitsgaders andere
gewesten
Pieter van der Aa
Leiden, 1706-1707

In the early eighteenth century, there is a growing curiosity and thirst for knowledge about the world. During this period, large collections of European travel accounts and country descriptions, such as this one, are published. These included reports from both early and recent voyages.

56

Gezicht op de rede van Macao met enkele lokale scheepjes olieverf op doek China, 1825-1850

In de achttiende en negentiende eeuw produceerden Chinese kunstenaars zogenoemde exportschilderijen. Deze kunstwerken waren specifiek bedoeld voor Nederlandse klanten – zoals handelaren, kapiteins en bemanning – die een souvenir wilden als herinnering aan hun tijd in de Oost. Op de schilderijen zijn voornamelijk havens en redes afgebeeld, vaak met het eigen schip prominent op de voorgrond.

View of the roadstead of Macau with a few local ships oil on canvas China, 1825-1850

In the eighteenth and nineteenth centuries, Chinese artists produced what were known as export paintings. These works of art were specifically intended for Dutch customers – such as traders, captains, and crew – who wanted a souvenir as a memento of their time in the East. The paintings mainly show harbours and roadsteads, often with the customer's own ship featured prominently in the foreground.

Venetiaans of façon de Venise?

Het zestiende-eeuwse Venetiaanse glas werd overal in Europa bewonderd en al snel ook gekopieerd. Dit Europese glas uitgevoerd in Venetiaanse stijl wordt *façon de Venise* genoemd. Een decoratieve techniek die vaak werd toegepast is het *vetro a filigrana* waarbij witte, of soms gekleurde, glazen staafjes in de geblazen glasmassa zijn opgenomen. Deze staafjes kunnen parallel aan elkaar lopen (*vetro a fili*), getordeerd worden in spiraalpatronen (*vetro a retortoli*) of een netwerk vormen waarbinnen soms kleine luchtbelletjes zijn ingesloten (*vetro a reticello*).

Zie: 57, 58, 59

Venetian or façon de Venise?

Sixteenth-century Venetian glass was much admired and soon copied all over Europe. This European glass, made in the Venetian style, is called *façon de Venise*. One frequently-used decorative technique was *vetro a filigrana*, in which white or sometimes coloured glass canes were incorporated into the blown glass. These canes may form a pattern of parallel lines (*vetro a fili*), be twisted into a spiral pattern (*vetro a retortoli*), or form a network in which tiny air bubbles can be captured (*vetro a reticello*).

See: 57, 58, 59

57

Façon de Venise
kelkglas van
filigraanglas *a fili* en
a retortoli
kleurloos en wit glas
Antwerpen, circa 1700

Façon de Venise
goblet made from
filigree glass *a fili*
and *a retortoli*
colourless and white
glass
Antwerp, circa 1700

58

Venetiaans wijnglas
met een ondiepe kelk
met twaalf ribben
en een getordeerde,
geribde stam
helder, kleurloos glas
Venetië, 1650-1700

Venetian wine glass
with a shallow chalice
with twelve ribs and a
twisted, ribbed stem
clear, colourless glass
Venice, 1650-1700

59

Venetiaans
vleugelglas met
zeslobbige kelk
kleurloos en blauw glas
Venetië, 1600-1625

Aan weerszijden van
de stam is een blauwe
glasdraad, in de vorm
van een S-vormige krul,
aangebracht. Deze is
versierd met opgesmolten
geknepen en geribde
segmentjes van kleurloos
glas. Omdat de vorm
van deze krullen doet
denken aan de vleugels
van vogels of insecten,
worden deze glazen
‘vleugelglazen’ genoemd.

Venetian winged
goblet with a six-lobed
chalice
colourless and blue glass
Venice, 1600-1625

A blue glass thread, in
the form of an S-shaped
swirl, is attached to both
sides of the stem. It is
decorated with melted
pinched and ribbed
ornaments of colourless
glass. As the shape of
these swirls resembles
the wings of a bird or
insect, these glasses
became known as winged
goblets.

Schotel van Japans porselein met het VOC-monogram en kraakmotieven porselein
Japan, 1660-1690

Het VOC-monogram komt op verschillende soorten Japans exportporselein voor. Het bekendst zijn dit soort schotels die in twee maten werden gemaakt: een klein model van circa 21 cm doorsnede en een groter model met een diameter van 35 tot 40 cm. Gek genoeg is dit soort serviesgoed met het VOC-monogram niet bekend in Chinees porselein.

Japanese porcelain dish with the VOC monogram of the Dutch East India Company and kraak motifs

porcelain
Japan, 1660-1690

The VOC monogram appears on various types of Japanese export porcelain. The best-known examples are these types of dish, that were made in two sizes: a small model with a diameter of around 21 cm and a larger model with a diameter of 35 to 40 cm. Strangely enough, tableware of this sort with the VOC monogram is not found in Chinese porcelain.

Schaaltje van rood lakwerk met in goudlak een Hollands schip
hout, lakwerk, parelmoer
Japan, circa 1800

Vanaf de tweede helft van de zeventiende eeuw werd in Japan op grote schaal lakwerk voor de export vervaardigd. Alle welgestelde verzamelaars wensten enkele stukken aan hun collectie toe te voegen. Dit sake schoteltje is rond 1800 gemaakt, toen de handel in lakwerk opnieuw tot bloei kwam. Op de achterzijde staat een spreuk: *'alleen diegene die dit bakje met sake leeg kan drinken zonder te knoeien, zal drieduizend jaar leven'*.

Red lacquer dish featuring a Dutch ship in gold lacquer wood, lacquer, mother of pearl
Japan, circa 1800

From the second half of the seventeenth century, lacquerware was made in Japan for export on a large scale. All the wealthy collectors wanted to add a couple of pieces to their collection. This sake saucer was made in around 1800 when the trade in lacquered objects flourished once again. On the back are the words: *'only those able to drink this entire cup of sake without spilling, will live for three thousand years'*.

62

Twee VOC-almanakken met notitieboekje, ingebonden in haaienleer met zilveren beslag

Dit soort boekjes werden in de achttiende eeuw als relatiegeschenk uitgereikt door de kamers Delft en Rotterdam van de Verenigde Oost-Indische Compagnie. Naast een notitieboekje zat er voorin een losse almanak met onder meer informatie over de vertrektijden van de trekschuit, de getijden en de belangrijkste markten van Nederland.

VOC-almanak van de kamer Rotterdam uitgegeven door Dirk Jansz van Dam zilver, haaienleer Hoorn, 1765

VOC-almanak van de kamer Delft uitgegeven door Meijndert van Dam zilver, haaienleer Amsterdam, 1790

Two almanacs of the Dutch East India Company with notebooks, bound in shark leather and with silver mounts

In the eighteenth century, these types of books were handed out as business gifts by the Delft and Rotterdam chambers of the Dutch East India Company. As well as containing a notebook, there was a separate almanac at the front containing information about the departure times of canal barges, the tides, and the most important markets in the Netherlands.

Almanac of the Rotterdam chamber published by Dirk Jansz van Dam silver, shark leather Hoorn, 1765

Almanac of the Delft chamber published by Meijndert van Dam silver, shark leather Amsterdam, 1790

Zilveren lakstempel van de Amsterdamse kamer van de VOC in de vorm van een Afrikaanse man zilver, ebbenhout Amsterdam, circa 1700

Door de Afrikaanse man met ontblote tanden en opengesperde ogen uit te beelden, geeft deze achttiende-eeuwse lakstempel een specifiek en racistisch beeld. Ook de tulband, oorbellen en de zilveren band rond zijn hals hoorden tot stereotype symbolen.

Silver seal of the Amsterdam chamber of the Dutch East India Company, depicting an African man silver, ebony Amsterdam, circa 1700

By depicting an African man with bared teeth and wide open eyes, this eighteenth-century seal presents a racist image. The turban, earrings, and the silver collar around his neck were, at that time, stereotype symbols.

Zilveren bord versierd met gedreven bloemranken en een gegraveerd wapenschild zilver Delft, 1702

Tijdens de zeeslag in de baai van Vigo (1702) maakte de gecombineerde Nederlands-Engelse vloot een grote hoeveelheid goud, zilver en andere rijkdommen buit. De Spaanse zilvertroep was net teruggekeerd uit de koloniën in Amerika. Om de geslaagde actie te memoreren is dit bord vervaardigd en voorzien van de woorden: *Dit zilver hier hervormd is ook ten buit bekomen toen spanjens silvre vloot te VIGOS werd genoomen.*

Silver plate decorated with hammered floral scrolls and an engraved coat of arms silver Delft, 1702

During the naval battle in the Bay of Vigo (1702), the combined Dutch-English fleet captured large quantities of gold, silver, and other valuable items. The Spanish treasure fleet had just returned from their colonies in America. This plate was made to commemorate the successful campaign, and is inscribed with the words: *'The silver reshaped here was also captured when the Spanish treasure fleet was seized in Vigo.'*

Dekselbokaal met een radgravure van de stadswapens van de zes kamers van de VOC glas
Nederland,
1700-1725

Rondom een cartouche met een Oost-Indië-vaarder zijn de stadswapens van de zes kamers van de VOC afgebeeld: Amsterdam, Zeeland (Middelburg), Delft, Rotterdam, Hoorn en Enkhuizen. Verder zijn Neptunus, god van de zee, Mercurius, god van de handel, en de Vrede afgebeeld. De boodschap is duidelijk: de VOC brengt vrede en heerst over de zeeën, waardoor de handel zal bloeien.

Goblet and cover with a wheel engraving of the coats of arms of the six chambers of the VOC glass
The Netherlands,
1700-1725

Depicted around a cartouche with an East Indiaman are the coats of arms of the six chambers of the Dutch East India Company: Amsterdam, Zeeland (Middelburg), Delft, Rotterdam, Hoorn, and Enkhuizen. Also shown are Neptune, the god of the sea; Mercury, the god of trade; and Peace. The message is clear: the Dutch East India Company brings peace as it rules over the seas, enabling trade to flourish.

Gezicht op de rede van Whampoa met enkele buitenlandse koopvaarders
olieverf op doek
China, 1825-1850

In de achttiende en negentiende eeuw produceerden Chinese kunstenaars zogenoemde exportschilderijen. Deze kunstwerken waren specifiek bedoeld voor Nederlandse klanten – zoals handelaren, kapiteins en bemanning – die een souvenir wilden als herinnering aan hun tijd in de Oost. Op de schilderijen zijn voornamelijk havens en redes afgebeeld, vaak met het eigen schip prominent op de voorgrond.

View of the roadstead of Whampoa with a few foreign merchant ships
oil on canvas
China, 1825-1850

In the eighteenth and nineteenth centuries, Chinese artists produced what were known as export paintings. These works of art were specifically intended for Dutch customers – such as traders, captains, and crew – who wanted a souvenir as a memento of their time in the East. The paintings mainly show harbours and roadsteads, often with the customer's own ship featured prominently in the foreground.

Een ijdele man

Gustaaf Willem, baron van Imhoff (1705-1750) is pas 37 jaar oud als hij wordt benoemd tot gouverneur-generaal van Nederlands-Indië. Hij laat in 1742 een penning slaan om deze eervolle aanstelling te gedenken. Ook zijn vertrek naar Indië en zijn aankomst op Kaap de Goede Hoop in januari 1743, waar de officiële beëdiging plaatsvindt, worden vastgelegd in zilver. De drie penningen worden uitgereikt aan vooraanstaande personen en aan de gasten die bij de plechtigheid aanwezig zijn.

Zie: 67, 68, 69, 70

A vain man

Gustaaf Willem, Baron van Imhoff (1705-1750), had just turned 37 when he was appointed governor-general of the Dutch East Indies. He had a medal made in 1742 to mark this honourable appointment. His departure to the East Indies and his arrival at the Cape of Good Hope in January 1743, where he was officially sworn in, were also commemorated in silver. These three medals were presented to prominent figures and to the guests who attended the ceremony.

See: 67, 68, 69, 70

67

**Penning op het aanstellen van Gustaaf Willem van Imhoff tot gouverneur-generaal van Nederlands-Indië
Martin Holtzhey
zilver
Amsterdam, 1742**

Op de voorzijde heeft Van Imhoff zijn eigen portretbuste laten afbeelden. Op de mantel, die over zijn arm hangt, staat zijn leeftijd vermeld: *AETAT. is XXXVII* (oud 37 jaar). In het omschrift staan zijn titels – baron van het Heilige Roomse Rijk en gouverneur-generaal van Nederlands-Indië – vermeld.

Medal for the appointment of Gustaaf Willem van Imhoff to the position of governor-general of the Dutch East Indies
Martin Holtzhey
silver
Amsterdam, 1742

Van Imhoff had his own portrait bust depicted on the front of this medal. His age is recorded on the coat that hangs over his arm: *AETAT. is XXXVII* (37 years of age). His titles – baron of the Holy Roman Empire and governor-general of the Dutch East Indies – appear in a semi-circle.

**Penning op het
aanstellen van Gustaaf
Willem van Imhoff tot
gouverneur-generaal
van Nederlands-Indië**

Martin Holtzhey
zilver
Amsterdam, 1742

De VOC is afgebeeld als een zittende vrouw. In haar linkerhand heeft zij het stadswapen van Batavia, in haar schoot liggen de kronen van Indonesische vorsten. Achter haar staan Rechtvaardigheid en de Nederlandse leeuw. De VOC overhandigt de commandostaf aan Van Imhoff. De symboliek is duidelijk: de VOC zal over Indië heersen en zal het land beschermen, Van Imhoff is haar wettelijke vertegenwoordiger.

Medal for the appointment of Gustaaf Willem van Imhoff to the position of governor-general of the Dutch East Indies

Martin Holtzhey
silver
Amsterdam, 1742

The Dutch East India Company is depicted as a seated woman. In her left hand she holds the coat of arms of the city of Batavia, and on her lap are the crowns of Indonesian sovereigns. Standing behind her are Lady Justice and the Dutch lion. She hands the command staff to Van Imhoff. The symbolism is clear: the Dutch East India Company will rule over the Dutch East Indies and will protect the country, with Van Imhoff acting as their legal representative.

**Penning op het
vertrek van
gouverneur-generaal
Van Imhoff naar
Nederlands-Indië**

Martin Holtzhey
zilver
Amsterdam, 1742

Het schip *Herstelder*, waarmee Van Imhoff in oktober 1742 naar Indië vertrekt, is groot afgebeeld op deze penning. Het schip wordt de weg gewezen door een putto met een hoorn des overvloeds en een offerschaal. Samen met het opschrift '*onder Gods geleide en gunst*' spreekt de hele voorstelling de wens op een behouden en voorspoedige reis uit.

**Medal showing
the departure of
Governor-General Van
Imhoff to the Dutch
East Indies**

Martin Holtzhey
silver
Amsterdam, 1742

This medal features a large depiction of the ship *Herstelder*, in which Van Imhoff left for the Dutch East Indies in October 1742. The ship is shown the way by a putto with a horn of plenty and a sacrificial bowl. Along with the inscription '*under God's guidance and grace*', the entire image expresses the desire for a safe and prosperous journey.

**Penning op de
aankomst van
gouverneur-generaal
Van Imhoff op Kaap de
Goede Hoop**

Martin Holtzhey
zilver
Amsterdam, 1743

De VOC zit op een kist met handelsgoederen. Zij heeft een weegschaal en het stadswapen van Batavia vast. Links komt de zon van achter de wolken tevoorschijn, waar *'hoop op betere tijden'* bij staat. Dit verwijst waarschijnlijk naar de Chinezenmoord in Batavia, toen in oktober 1740 duizenden Chinezen werden gedood. Van Imhoff volgde gouverneur-generaal Valckenier op die verantwoordelijk werd gehouden voor deze slachtpartij.

Medal showing the arrival of Governor-General Van Imhoff at the Cape of Good Hope

Martin Holtzhey
silver
Amsterdam, 1743

The Dutch East India Company sits on a chest filled with trade goods. She is holding a pair of scales and the coat of arms of Batavia. On the left, the sun emerges from behind the clouds with the caption *'hope for better times'*. This probably refers to the massacre of thousands of Chinese nationals in Batavia in October 1740. Van Imhoff was the successor of Governor-General Valckenier who was held responsible for this massacre.

**Rapier met een fijn
gesneden ivoren
handvat uit Ceylon en
een Europees lemmet
ivoor, ijzer
Sri Lanka (voormalig
Ceylon), 1600-1700**

**Dit rapier is speciaal
voor de Europese markt
vervaardigd. Het ivoren
handvat is zeer rijk
versierd met allerlei
bloemen, gezichtmaskers
en fabelwezens met
een menselijk gezicht,
leeuwenmanen en
schubben. Ook het
lemmet is voorzien van
gegraveerde bloemen.**

Rapier with finely-carved ivory handle from Ceylon, and European blade
ivory, iron
Sri Lanka (formerly Ceylon), 1600-1700

This rapier was specially made for the European market. The ivory handle is richly decorated with all kinds of flowers, masks and mythical creatures with human faces, lions' manes, and scales. The blade is also engraved with flowers.

Schotel van Japans porselein met het VOC-monogram en kraakmotieven porselein Japan, 1660-1690

De motieven op deze Japanse schotel zijn gebaseerd op het Chinese kraakporselein. Door burgeroorlogen in China konden de pottenbakkers niet langer aan de vraag naar porselein voldoen. Daarom bestelden Nederlanders in Japan porselein met de voor hen vertrouwde Chinese decors.

Japanese porcelain dish with the VOC monogram of the Dutch East India Company and kraak motifs
porcelain
Japan, 1660-1690

The motifs on this Japanese dish are based on Chinese kraak porcelain. Civil wars in China meant that potters were no longer able to meet the demand for porcelain. As a result, the Dutch started importing porcelain from Japan, but decorated with the familiar Chinese scenes.

Bord met Hollandse schepen voor anker in de Tafelbaai, op de achtergrond Kaapstad porselein met bovenglazuur kleuren China, 1740-1760

Chinees porselein met westerse afbeeldingen of vormen wordt *Chine de Commande* genoemd: porselein dat op bestelling in China is gemaakt voor westerlingen. De Tafelbaai, ankerplaats van de VOC op de route naar en van de Oost, is een zeer geliefd onderwerp. Vele zee-mannen bestellen in Guangzhou (toen Kanton) dan ook een dergelijk bordje als souvenir.

Plate featuring Dutch ships anchored in Table Bay, with Cape Town in the background
porcelain with enamel
China, 1740-1760

Chinese porcelain decorated with Western images or shapes was called *Chine de Commande*: porcelain that was made to order in China for westerners. Table Bay, the stopping point of the Dutch East India Company on their route to and from the East, was a very popular subject. Many sailors ordered a souvenir plate like this one, in Guangzhou (then known as Canton).

Gezicht op Kaap de Goede Hoop met de Tafelberg

Robert Sayer, naar Johannes van Ryne ets, ongekleurd Londen, 1754

Dit soort topografische prenten werden naar China verzonden als voorbeeld voor de decoratie van exportporselein. Deze prenten werden vrijwel exact gekopieerd door de Chinese porseleinschilders.

View of the Cape of Good Hope with Table Mountain

Robert Sayer, after Johannes van Ryne etching, uncoloured London, 1754

Topographical prints of this kind were sent to China as examples for decorating export porcelain. These prints were copied almost exactly by the Chinese porcelain painters.

Wandelstok gemaakt van de tand van een narwal (walvisachtige) ivoor Nederland, 1800-1900

De gedraaide tand van de narwal sprak in de zeventiende eeuw enorm tot de verbeelding. Volgens sommige geleerden zou het de hoorn van een eenhoorn zijn... De Amsterdamse verzamelaar en burgemeester Nicolaas Witsen had het in 1716 bij het juiste eind toen hij schreef dat deze eenhoorns 'sekerlijk vissen zijn'.

Walking stick made from the tusk of a narwhal (a type of whale) ivory
The Netherlands, 1800-1900

The twisted tusk of the narwhal had enormous imaginative appeal in the seventeenth century. It was said by some to be the horn of an unicorn... Nicolaas Witsen, collector and Mayor of Amsterdam, was right in 1716 when he said that these unicorns were '*most definitely fish*'.

Gelegenheidsglas met een radgravure van een pakhuis en een driemaster

loodglas
Nederland,
circa 1750

Aan de ene zijde van de kelk van dit kleine glaasje is een voorstelling van een pakhuis, waar een hoorn des overvloeds overheen hangt, gegraveerd. Aan de andere zijde zien we een driemaster met gehesen zeilen. Dit glas werd gebruikt om te drinken op de goede *Negosie aan de Caap*.

Goblet with a wheel engraving of a warehouse and a three-masted ship
lead glass
The Netherlands,
circa 1750

On one side of the bowl of this small glass is an engraving of a warehouse with a horn of plenty hanging over it. On the other side is a three-masted ship with raised sails. This glass was used to drink to the '*good trade at the Cape*'.

Zilveren tabaksdoos gegraveerd met een gezicht op Kaap de Goede Hoop

Frederik Klupfel
zilver
Amsterdam, 1761,
graving na 1794

Jongmatroos Jan Jans laat als herinnering aan zijn reizen een verslag van zijn omzwervingen in dienst van de VOC in een tabaksdoos graveren. Daarnaast is de doos voorzien van gedetailleerde stadsgezichten van Batavia en een gezicht vanaf de Tafelbaai op Kaap de Goede Hoop.

Silver tobacco box engraved with a view of the Cape of Good Hope

Frederik Klupfel
silver
Amsterdam, 1761,
engraving after 1794

As a memento, low-ranking sailor Jan Jans had a record of his travels in the service of the Dutch East India Company engraved on a tobacco box. The box also features detailed cityscapes of Batavia and a view of the Cape of Good Hope as seen from Table Bay.

Kendi van kraakporselein met bloeiende planten en gelukssymbolen
porselein
China, 1600-1650

***Kendi's* zijn een soort waterflessen die in grote delen van Azië zeer populair waren. In China werden verschillende modellen voor de export geproduceerd, maar gek genoeg lijken dit soort flessen in China zelf niet gebruikt te zijn. In de Arabische wereld worden *kendi's* vaak gebruikt als waterpijp.**

Kraak porcelain *kendi* with flowering plants and symbols of good luck
porcelain
China, 1600-1650

Kendis are a type of water bottle. They were hugely popular in large parts of Asia. Various models were produced in China for export, but strangely enough, such bottles appear not to have been used in China itself. In the Arab world, *kendis* are often used as water pipes.

Indonesische prauwen afkomstig van Kakap, de Tanimbar eilanden en Makasar
hout, textiel
Indonesië, circa 1950

Dit soort modellen van Indonesische scheepstypes werden in de achttiende eeuw ook al verzameld. Verzamelaars wilden zich een beeld vormen van de zeden en gewoonten van al die volken waarmee men kennis maakte. Dit kon door het verzamelen van afbeeldingen van deze mensen, maar ook door het aanleggen van etnografische collecties.

Indonesian proas originating from Kakap, the Tanimbar islands, and Makassar
wood, textiles
Indonesia, circa 1950

These types of models of Indonesian ships were collected as early as the eighteenth century. Collectors wanted to gain an impression of the manners and customs of all the different groups of people that were encountered. They did so by collecting pictures of these people, as well as by building up ethnographic collections.

Klein saluutkanon op eikenhouten affuit, afkomstig van de kamer Middelburg brons, ijzer, hout Middelburg, 1675-1700

In de vroegmoderne tijd was het gebruikelijk om als eerbetoon of welkomstgroet met los kruit een kanon af te schieten. Hiervoor werden meestal gewone kanonnen gebruikt, maar er werden ook wel speciale saluutkanonnen gemaakt.

Small salute cannon on an oak gun carriage, originating from the Middelburg chamber bronze, iron, wood Middelburg, 1675-1700

In the early modern period, it was customary to shoot gunpowder from a cannon as a tribute or as a welcome. Usually normal cannons were used, although special salute cannons, such as this, were also made.

Aard- en hemelglobe

John en William Cary Gips, papier, gegraveerd en gekleurd London, 1799 en 1815

Aard- en hemelglobes zijn geliefde objecten voor een studeerkamer of bibliotheek. Samen vertegenwoordigen zij het gehele universum en daarmee ook de universele kennis. Dit soort globes worden, samen met de bijbehorende stoel, ook wel 'library globes' genoemd.

Nederland is op de aardglobe zo vaak aangewezen dat er een gat in het papier is ontstaan. De globestoel is een voorbeeld van een zogenaamde typische Engelse 'library globe'.

Terrestrial and celestial globes

John and William Cary Gypsum, paper, engraved and coloured London, 1799 and 1815

Terrestrial and celestial globes are popular objects for studies and libraries. Together, they represent the universe as a whole and by extension, universal knowledge. These globes, together with the accompanying chair, are also known as 'library globes'.

The Netherlands has been pointed out so often on this globe that the paper has worn away. The globe chair is a typical example of the furniture that accompanied the English library globe.

**Houten geldkist,
gemarkt met het VOC
monogram en de letter
R (Rotterdam)**

hout
Nederland, 1700-1725

Voor het vervoeren van zilver- en goudstaven werden dit soort kisten gebruikt. Gezien de letter R bij het monogram van de Compagnie is deze kist afkomstig van een schip dat voor de kamer Rotterdam voer. In de achttiende eeuw bestond twee derde van de VOC-ladingen naar Azië uit gemunt en ongemunt goud en zilver, met een totale waarde van zo'n twee miljoen gulden per jaar.

Wooden cash box, marked with the VOC monogram of the Dutch East India Company and the letter R (Rotterdam)

wood
The Netherlands,
1700-1725

These types of boxes were used to transport silver and gold bars. The letter R next to the Company's monogram indicates that this box was from a ship that transported goods for the Rotterdam chamber. In the eighteenth century, two-thirds of the Company's cargo to Asia consisted of gold and silver coins and bullion, with a total value of around two million guilders a year.

**Drie zilverstaven,
afkomstig uit het
wrak van de Oost-
Indiëvaarder *Rooswijk*
zilver
Amsterdam, 1740**

Op 8 januari 1740 begon de *Rooswijk* aan zijn tweede reis naar Azië, ver zou het schip echter niet komen. Een dag later verging de *Rooswijk* in een zware storm voor de kust van Engeland. Aan boord was een flinke lading zilver. Naast dertig kisten met zilverstaven werden er maar liefst 36.000 zilveren munten meegenomen. Deze lading edelmetaal had een waarde van meer dan 300.000 gulden en was bestemd voor de handel in Azië.

Three silver bars, found in the wreck of the East Indiaman *Rooswijk*
silver
Amsterdam, 1740

On 8 January 1740, the *Rooswijk* embarks on its second voyage to Asia. However, it does not get very far. Just one day later, the *Rooswijk* is lost in a terrible storm off the coast of England, with a large cargo of silver on board: thirty chests of silver bars, and no fewer than 36,000 silver coins. This cargo of precious metals had a value of more than 300,000 guilders at the time, and was destined for trade in Asia.

Munten, duiten en larijnen van de Verenigde Oost-Indische Compagnie zilver en koper 17de en 18de eeuw

Om de particuliere handel door VOC-dienaren zoveel mogelijk te ontmoedigen besloot de VOC om geld te laten munten met het monogram van de VOC. Naast de grotere munteenheden als duiten en dukatons werden er ook stuivers en larijnen, draadvormige handelsmunten, geslagen.

Coins, duits (farthings), and lari of the Dutch East India Company silver and copper 17th and 18th century

In order to discourage private trading by its employees, the Dutch East India Company decided to have coins made bearing the VOC monogram. In addition to the larger currency units such as duits and ducatons, smaller units such as stuivers and lari, thread-like trade currencies, were also made

Planetarium met zes planeten en de bijbehorende manen messing, ivoor Engeland, 1770-1789

Met de groei van de kennis van de astronomie in de zeventiende en achttiende eeuw ontstond de behoefte om deze nieuwe inzichten met behulp van demonstratiemodellen te verduidelijken. Met dit planetarium konden de bewegingen van de planeten en hun manen worden getoond. In deze tijd waren er nog slechts zes planeten bekend: Mercurius, Venus, aarde, Mars, Jupiter en Saturnus.

Planetarium with six planets and their corresponding moons brass, ivory England, 1770-1789

Growing knowledge of astronomy in the seventeenth and eighteenth centuries, sparked a need to illustrate these new insights, through demonstration models. This planetarium could be used to demonstrate the movements of the planets and their moons. Only six planets were known at that time: Mercury, Venus, Earth, Mars, Jupiter, and Saturn.

